

Προς

ΥΠΕΝ

Μεσογείων 119,

101 92 Αθήνα

Υπόψη: κ. Γενικής Γραμματέως Ενέργειας & Ορυκτών Πόρων, Α. Σδούκου

ΘΕΜΑ: Εκκρεμότητες για τη λειτουργία των νέων αγορών ηλεκτρισμού

ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 584

Αθήνα, 01.09.2020

Αξιότιμη κυρία Γενική Γραμματέα,

Αρχικά θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε για την πρωτοβουλία που πήρατε και τη συζήτηση που οργανώθηκε στις 28.08.2020 από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας, ώστε να εξετασθεί το επίπεδο ετοιμότητας ενόψει της έναρξης λειτουργίας των νέων αγορών ηλεκτρισμού.

Όπως υπογραμμίσθηκε και από τον ΑΔΜΗΕ κατά τη διάρκεια της συζήτησης, ο σχεδιασμός που έχει αποφασιστεί για την ελληνική αγορά ενέργειας αφορά σε κεντρική κατανομή (central dispatching) των Συμβαλλομένων Μερών από τον Διαχειριστή. Η εν λόγω ρυθμιστική απόφαση συνεπάγεται τεχνική πολυπλοκότητα. Ενδεικτικό παράδειγμα της πολυπλοκότητας των τεχνικών αποφάσεων και του χρόνου που απαιτεί η υλοποίηση αυτών σε Ευρωπαϊκή χώρα που έχει επιλέξει την κεντρική κατανομή αποτελεί η Ιρλανδία όπου απαιτήθηκαν δύο χρόνια δοκιμαστικής λειτουργίας (dry-run) για να τεθούν σε εμπορική λειτουργία οι νέες αγορές ηλεκτρισμού. Δεύτερο παράδειγμα αποτελεί η Πολωνία στην οποία η δοκιμαστική λειτουργία κράτησε έναν ολόκληρο χρόνο. Συνεπώς, η απόφαση των Ελληνικών Αρχών για τόσο περιορισμένη διάρκεια δοκιμαστικής λειτουργίας -με την παράλληλη διαμόρφωση κατά τη διάρκεια αυτής του κανονιστικού πλαισίου και μηδενικό χρόνο συνολικής αξιολόγησής της- προβληματίζει σε μεγάλο βαθμό τα μέλη του Συνδέσμου μας για την επιτυχία του τελικού εγχειρήματος.

Καθώς όμως τόσο ο Σύνδεσμός μας όσο και οι εταιρείες-μέλη του έχουν συστηματικά και με επιμονή στηρίξει όλα αυτά τα χρόνια την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρισμού στην Ελλάδα και την ενσωμάτωσή της στην εσωτερική αγορά ενέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θεωρούμε ότι η ταχύτερη δυνατή έναρξη των νέων αγορών είναι προς το ουσιαστικό συμφέρον των επιχειρήσεων ηλεκτρισμού, των καταναλωτών και εν γένει της εθνικής οικονομίας. Για αυτόν τον λόγο και οι εταιρείες-μέλη του Συνδέσμου μας έχουν επενδύσει σημαντικά τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό όσο και στα απαραίτητα τεχνικά συστήματα αναμένοντας την έναρξη των νέων αγορών ηλεκτρισμού.

Υπό αυτό το πρίσμα, της εργώδους προσπάθειας και των σημαντικών επενδύσεων των μελών του Συνδέσμου, επιθυμούμε να καταθέσουμε τις εξής παρατηρήσεις και προτάσεις επί των ερωτημάτων που λάβαμε επισημαίνοντας διακριτά τα τεχνικά και ρυθμιστικά σημεία που πρέπει απαραίτητως να επιλυθούν έως την ημερομηνία έναρξης της εμπορικής λειτουργίας των αγορών (τεχνικά και ρυθμιστικά blocking points):

Α. Ενδεχόμενες τεχνικές ελλείψεις ή δυσλειτουργίες στα πληροφοριακά συστημάτων των νέων αγορών είτε εκ μέρους των φορέων, είτε εκ μέρους των συμμετεχόντων που αναδείχθηκαν κατά την περίοδο του dry run και πρέπει απαραίτητως να επιλυθούν ως την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας των αγορών (που αποτελούν δηλαδή blocking points για την έναρξη λειτουργίας τους).

Οι εταιρείες μέλη του Συνδέσμου μας βεβαιώνουν τεχνική επάρκεια στα πληροφοριακά τους συστήματα αναφορικά με τις απαιτήσεις που τους έχουν ζητηθεί έως σήμερα από τους Διαχειριστές. Οι Συμμετέχοντες ωστόσο, δεν μπορούν να εγγυηθούν καμία τεχνική επάρκεια σε νέες απαιτήσεις που γνωστοποιούνται σε αυτούς με ορίζοντα υλοποίησης την επόμενη ημέρα. Ενδεικτικά αναφέρουμε την απαίτηση που διατύπωσε ο ΑΔΜΗΕ σχετικά με την άμεση κατάργηση της πρακτικής που ακολουθείται μέχρι σήμερα σχετικά με τη δήλωση της διαθεσιμότητας των μονάδων παραγωγής μέσω της διεπαφής των σταθμών παραγωγής με το Σύστημα Ελέγχου Ενέργειας του ΑΔΜΗΕ (redeclarations μέσω των Market Displays που είναι εγκατεστημένα στους σταθμούς παραγωγής) και την ανάγκη υποβολής σε πραγματικό χρόνο των δηλώσεων μη διαθεσιμότητας των μονάδων οι οποίες υποβάλλονται στο MMS μέσω αρχείων xml. Η εν λόγω νέα απαίτηση απαιτεί τόσο την εκπαίδευση των στελεχών μας όσο και την προσαρμογή των συστημάτων μας με την υλοποίηση αντίστοιχων αυτοματοποιήσεων και από τον ΑΔΜΗΕ (υλοποίηση διεπαφών API μέσω των οποίων θα γίνεται εφικτή και ευκολότερη η αυτοματοποιημένη αποστολή της πληροφορίας). **Γίνεται λοιπόν κατανοητό ότι η νέα τεχνική απαίτηση δεν μπορεί να υλοποιηθεί σε χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας.** Παράλληλα, στο διάστημα που μεσολαβεί μέχρι την υλοποίηση και θέση σε λειτουργία αυτής δύναται να επηρεαστεί αρνητικά η ποιότητα των αποτελεσμάτων στην Αγορά Εξισορρόπησης αλλά και στις Αγορές του ΕΧΕ, καθώς οι διαθεσιμότητες των μονάδων παραγωγής μεταφέρονται σε πραγματικό χρόνο στα συστήματα Αγορών του ΕΧΕ. **Συμπερασματικά ο καθορισμός νέων τεχνικών απαιτήσεων απαιτεί εύλογο χρόνο για την υλοποίηση και τον έλεγχο της σωστής λειτουργίας αυτών.**

Σχετικά με τα πληροφοριακά συστήματα των νέων αγορών έχουν διαπιστωθεί οι ακόλουθες ελλείψεις:

1) (blocking point) Απουσία Αποτελεσμάτων/Δεδομένων Εκκαθάρισης της Αγοράς Εξισορρόπησης:

Η αρχική θέση του ΑΔΜΗΕ ότι τα αποτελέσματα των εκκαθαρίσεων δεν θα έδιναν την δυνατότητα στους Συμμετέχοντες να εξάγουν τα ουσιώδη συμπεράσματα, εξαιτίας των αποκλίσεων που παρατηρούνται μεταξύ των αποτελεσμάτων των νέων αγορών και της πραγματικής λειτουργίας των μονάδων (όπως διαμορφώνεται από τα αποτελέσματα της

υπάρχουσας αγορά) είναι απόλυτα σεβαστή. Παρόλα αυτά είναι αδύνατη η αξιολόγηση μιας νέας αγοράς από την οποία απουσιάζουν τα αποτελέσματα εκκαθάρισης αυτής. Εξάλλου, ο ίδιος ο ΑΔΜΗΕ σημείωσε ότι τα αποτελέσματα των τελευταίων ημερών -με την πιο συστηματική συμμετοχή όλων των Συμμετεχόντων- τείνουν να μειώσουν τις αρχικές αποκλίσεις και την αδυναμία ισοσκελισμού μεταξύ παραγωγής και ζήτησης, με τις πιο πρόσφατες ημέρες να είναι πιο κατάλληλες για την εξαγωγή κάποιων πρώτων συμπερασμάτων. Θεωρούμε λοιπόν ότι αυτό το γεγονός είναι ακόμα μια ένδειξη της πεποίθησης ότι η περίοδος των dry-run ήταν εξαιρετική σύντομη σε διάρκεια και πρέπει να παραταθεί, καθώς κατ' ομολογία και του ίδιου το ΑΔΜΗΕ, μεγάλο μέρος των αποτελεσμάτων των επιλύσεων των αγορών εξισορρόπησης κατά την διάρκεια των dry-run δεν είναι χρήσιμα προς εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων. Συνεπώς η δέσμευση αποστολής αυτών από τον Διαχειριστή δεν επαρκεί για την έναρξη των αγορών. Ειδικότερα:

- i. Η μη ολοκλήρωση οποιουδήποτε κύκλου εκκαθάρισης από τον ΑΔΜΗΕ – έστω εικονικού – σε συνδυασμό με τη ριζική μεταβολή του κύκλου εκκαθάρισης από μηνιαίο σε εβδομαδιαίο (με διαδικασία επαναληπτικών εκκαθαρίσεων) εισάγει εξαιρετικά μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας σχετικά με τον επιχειρηματικό κίνδυνο για όλους τους Συμμετέχοντες της αγοράς, και ιδιαίτερα μάλιστα για αυτούς που δεν είναι ενεργές Οντότητες Εξισορρόπησης, όπως για παράδειγμα οι Προμηθευτές. Τα dry-run πρέπει να προσφέρουν επαρκή δεδομένα για την παραπάνω αξιολόγηση, καθώς η σημερινή κατάσταση όπου η τιμή αποκλίσεων και οι χρεώσεις μη συμμόρφωσης έχουν αρκετά υψηλή προβλεψιμότητα αντικαθίσταται από μια νέα όπου μέχρι στιγμής δεν υπάρχει η παραμικρή ορατότητα σχετικά με το κόστος των αποκλίσεων και το βαθμό επίδρασης αυτών στα κοστολογικά δεδομένα των Προμηθευτών.
- ii. Πέρα από την αδυναμία εκτίμησης του επιχειρηματικού κινδύνου και την προετοιμασία αντίστοιχων στρατηγικών ελάττωσής του, η μη ολοκλήρωση οποιουδήποτε κύκλου εκκαθάρισης συνεπάγεται αδυναμία υπολογισμού του ύψους και της μεταβλητότητας των εγγυήσεων που απαιτούν από τους Συμμετέχοντες τα Γενικά Εκκαθαριστικά Μέλη. Σαν συνέπεια, είναι μηδαμινή η προετοιμασία των Συμμετεχόντων, ιδιαίτερα των Προμηθευτών, εν όψει των προκλήσεων κάλυψης των αναγκών ρευστότητας και πιστωτικού κινδύνου που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν καθημερινά στη νέα αγορά, ενώ αντίστοιχα δύσκολη είναι και η θέση των ΓΕΜ σχετικά με την εκτίμηση του δικού τους ρίσκου κατά την παροχή των υπηρεσιών τους προς τους Συμμετέχοντες.
- iii. Επίσης δεν έχει καταστεί δυνατή η αξιολόγηση της απόδοσης των εβδομαδιαίων εκκαθαρίσεων από τον ΑΔΜΗΕ, ιδιαίτερα όσον αφορά τις μετρήσεις παραγωγής μονάδων ΑΠΕ στο Δίκτυο, η απουσία σημαντικού ποσοστού των οποίων κατά την αρχική εκκαθάριση δύναται να δώσει σημαντικά λανθασμένη εικόνα των συνολικών αποκλίσεων του συστήματος και να επηρεάσει, αντίστοιχα, τις τιμές εξισορρόπησης. Γενικά δεν έχει εκτιμηθεί ο βαθμός διαφοροποίησης κρίσιμων μεγεθών της αγοράς, μεταξύ των οποίων και οι τιμές εξισορρόπησης, μεταξύ των δύο πρώτων κύκλων εκκαθάρισης.
- iv. Συνεπώς θα πρέπει άμεσα να δοθούν στους Συμμετέχοντες αναλυτικές εκκαθαρίσεις ενός επαρκούς αριθμού ημερών dry-run για όλες τις διαδικασίες της αγοράς εξισορρόπησης (ISP, RTBEM, εκκαθάριση αποκλίσεων).

2) Απαιτούμενες Τεχνικές Διορθώσεις/Βελτιώσεις :

- i. **(blocking point)** Να δοθεί πρόσβαση στη πλατφόρμα της αγοράς εξισορρόπησης BMMS μέσω εξειδικευμένης Διεπαφής Προγραμμάτων Εφαρμογών (API). Ειδικά η συμμετοχή των Οντοτήτων Εξισορρόπησης στην αγορά εξισορρόπησης πραγματικού χρόνου (RTBEM) δυσχεραίνεται σημαντικά λόγω της έλλειψης API. Η RTBEM αγορά έχει ως σκοπό την βελτίωση των προσφορών των Οντοτήτων Εξισορρόπησης σε σχεδόν πραγματικό χρόνο. Στην τελική της μορφή αναμένεται να αφορά σε περιόδους κατανομής διάρκειας 15 λεπτών, ενώ σύμφωνα με τις μέχρι τώρα ενδείξεις, η έναρξη του target model σχεδιάζεται να υλοποιηθεί με την λειτουργία της συγκεκριμένης αγοράς σε περιόδους 30 λεπτών (εισήγηση ΑΔΜΗΕ στις 10.8 και Δημόσια Διαβούλευση της ΡΑΕ στις 11.8, http://www.rae.gr/site/categories_new/about_rae/factsheets/2020/maj/110820.csp). Σκοπός της αγοράς RTBEM είναι η συμμετοχή των οντοτήτων εξισορρόπησης μέσω βελτίωσης (ως προς την οικονομικότητα του συστήματος εξισορρόπησης) των οικονομικών τους προσφορών ενέργειας εξισορρόπησης (σε σχέση με τις αντίστοιχες αρχικές προσφορές τους), ανάλογα με τις αποκλίσεις που παρατηρούνται/προβλέπονται σε σχεδόν πραγματικό χρόνο, και με γνώμονα την στρατηγική του κάθε Συμμετέχοντα. Όπως είναι προφανές η μεγαλύτερη συμμετοχή των οντοτήτων εξισορρόπησης στην αγορά RTBEM οδηγεί σε πιο οικονομικές προσφορές και οδηγεί σε χαμηλότερα κόστη εξισορρόπησης. Η συμμετοχή όμως στην αγορά στην παρούσα φάση αποθαρρύνεται, ελλείψει διεπαφών (API) που θα επέτρεπαν την ανάπτυξη λογισμικού αυτοματοποιημένης υποβολή προσφορών. Η εν λόγω αναβάθμιση θα απαιτήσει χρόνο υλοποίησης και εκ μέρους των Συμμετεχόντων (ανάπτυξη εργαλείων επικοινωνίας με την πλατφόρμα και έλεγχος αυτών) ς .
- ii. **(blocking point)** Να υπάρξει επαρκής χρόνος για τους Συμμετέχοντες για την υποβολή προσφορών στη νέα Αγορά Εξισορρόπησης με τα επικαιροποιημένα τεχνοοικονομικά στοιχεία των μονάδων (τα οποία υποβλήθηκαν έως την 31.07.2020 στον Διαχειριστή και δεν λαμβάνονται υπόψη στα αποτελέσματα που έχουν έως σήμερα δημιουργηθεί).
- iii. **(blocking point)** Να υλοποιηθεί η δημιουργία των τριών διακριτών χαρτοφυλακίων μη κατανεμόμενων μονάδων ΑΠΕ που δύναται να εκπροσωπήσει ένας ΦΟΣΕ ΑΠΕ. Όλη η μέχρι τώρα διαδικασία των mock session και των dry-run έχει τρέξει με τη δυνατότητα υποβολής προσφορών και αρχείων για ένα μόνο χαρτοφυλάκιο γεγονός που προφανώς δεν δίνει ορθή εικόνα για τα αποτελέσματα και τις τιμές που προκύπτουν στις ενδοημερήσιες αγορές του ΕΧΕ και την αγορά εξισορρόπησης, όπου οι αποκλίσεις των ΑΠΕ αναμένεται να είναι κύρια πηγή ρευστότητας των αγορών. Είναι απαραίτητο η διαδικασία των dry-run να συμπεριλάβει για ικανό χρονικό διάστημα την παραπάνω ορθή μοντελοποίηση. Η εν λόγω αναβάθμιση θα απαιτήσει χρόνο υλοποίησης και εκ μέρους των Συμμετεχόντων (ανάπτυξη εργαλείων επικοινωνίας με την πλατφόρμα και έλεγχος αυτών)
- iv. **(blocking point)** Οι χρεώσεις μη συμμόρφωσης άλλαξαν πρόσφατα και έχει ήδη λάβει χώρα Δημόσια Διαβούλευση, αλλά η εφαρμογή τους δεν έχει αξιολογηθεί παράλληλα με το target model κατά την περίοδο των dry-runs. Δεν είναι ακόμα ξεκάθαρο, πότε θα είναι έτοιμα από πλευράς ΑΔΜΗΕ τα απαιτούμενα εργαλεία, έτσι ώστε ο υπολογισμός των νέων χρεώσεων να ενσωματωθεί στους υπολογισμούς των εκκαθαρίσεων. Σε κάθε περίπτωση θεωρούμε απαραίτητο να μας γνωστοποιηθούν στα πλαίσια των dry-runs τα αποτελεσμάτων των υπολογισμών των ΧΜΣ για ικανό χρονικό διάστημα, κάτι το οποίο δεν έχει γίνει ως τώρα.

- v. Να υπάρξει συμφωνία στα αποτελέσματα που δημοσιεύονται από EXE και ΑΔΜΗΕ. Οι πιο μεγάλες ασυμφωνίες εντοπίζονται στις εισαγωγές που δηλώνουν οι Συμμετέχοντες στην Προημερήσια Αγορά σε σχέση με τις εισαγωγές που πραγματοποιούνται και συμπεριλαμβάνονται στη Διαδικασία Ενοποιημένου Προγραμματισμού (ΔΕΠ) του ΑΔΜΗΕ.
- vi. Να υπάρχει συμφωνία στα προ-ημερήσια δεδομένα που δημοσιεύονται από EXE και ΑΔΜΗΕ. Από την 17.08.2020 και μετά οι απώλειες που δημοσιεύει ο ΑΔΜΗΕ στο ISP requirements είναι διαφορετικές από αυτές που περιλαμβάνονται στην καρτέλα "SPOT (BUY)" της Προημερήσιας Αγοράς
- vii. Τα αποτελέσματα καθώς και τα προ-ημερήσια δεδομένα τόσο του Χρηματιστηρίου, όσο και του ΑΔΜΗΕ να δημοσιεύονται και στις ιστοσελίδες αυτών και όχι μόνο στις κλειστές τους πλατφόρμες. Η εν λόγω αναβάθμιση καθίσταται απαραίτητη για την αυτοματοποίηση της μεταφόρτωσης των αρχείων αυτών στα συστήματά των Συμμετεχόντων. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι τα Unit Availabilities δημοσιεύονται μόνο στην κλειστή πλατφόρμα και όχι στην ιστοσελίδα. Αντιθέτως, τα RES/LOAD forecast δημοσιεύονται μόνο στην ανοιχτή και όχι στην κλειστή. Θα πρέπει όλα τα αρχεία απαιτήσεων να δημοσιεύονται και στις δυο πλατφόρμες.
- viii. Να δοθεί μεγάλη σημασία στη συνοχή και σταθερότητα τόσο στην ονοματολογία όσο και στο URL που είναι το κάθε αρχείο που σχετίζεται με τη λειτουργία της αγοράς για λόγους αυτοματοποίησης της λειτουργίας των συμμετεχόντων. Αναφέρουμε κάποια χαρακτηριστικά παραδείγματα ακολούθως:
- ix. Η ονοματολογία όλων των αρχείων απαιτήσεων έχει την μορφή «2020XXXX_ISPRequirements_XX.xls», ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για ISP requirements, RES forecast ή LOAD forecast, κάτι που δεν βοηθάει την αυτοματοποιημένη μεταφόρτωσή τους.
 - a. Να μην υπάρχουν ελληνικοί χαρακτήρες (ονόματα αρχείων που μεταφορτώνει ο ΔΑΠΕΕΠ)
 - b. Αντίθετα με την σύμβαση που χρησιμοποιείται για την ονοματολογία αρχείων του EXE, τα αρχεία απαιτήσεων RES/LOAD forecast που εμπεριέχουν δεδομένα για day D, έχουν στο όνομα τους ημερομηνία D-1 (αντί για D). Πχ, αρχείο RES forecast με ημερομηνία στον τίτλο του 26/08 περιέχει δεδομένα για την ημέρα 27/08. Αντίθετα τα αρχεία ISP requirements περιέχουν στον τίτλο τους την ημερομηνία D, όπως αναμένεται.
- x. Να καταλήξει ο τελικός μορφότυπος των αρχείων (όπως τα DAM /LIDA results & pre-market data από EXE και τα ISP requirements κ Unit Availabilities από ΑΔΜΗΕ).
- xi. Να φαίνεται και η ώρα μεταφόρτωσης κάθε αρχείου απαιτήσεων/αποτελεσμάτων ΔΕΠ στο site του ΑΔΜΗΕ, έτσι ώστε να αποφεύγεται σύγχυση, καθώς τα μεταφορτωμένα αρχεία δεν μπορούν να ταξινομηθούν αποτελεσματικά ως προς την ημερομηνία/ώρα δημοσίευσης στην παρούσα μορφή.
- xii. Να ελεγχθεί η ώρα μεταφόρτωσης αρχείων στην πλατφόρμα OneDrive του EXE, καθώς δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.
- xiii. Να χωριστούν οι απαιτήσεις της ΔΕΠ σε επιπλέον υποκατηγορίες (RES forecast, LOAD forecast, ISP requirements).

- xiv. Να επιλυθεί το πρόβλημα (bug) κατά την μεταφόρτωση των aperiodic schedules (αποτελέσματα RTBEM) όπου τα 15λεπτα στο μεταφορτωμένο .xlsx αρχείο δεν είναι ταξινομημένα σύμφωνα με την ωρολογιακή τους θέση. Δεν είναι επίσης ξεκάθαρη η ερμηνεία όλων των δεδομένων που εμφανίζονται στο αρχείο, κάτι που κάνει απαραίτητη την ύπαρξη εγχειριδίου.
- xv. Να επανακαθοριστεί ο χρονισμός των gates: Σύμφωνα με το αναθεωρημένο χρονοδιάγραμμα της ΔΕΠ, η Λήξη Προθεσμίας Υποβολής Προσφορών (gate closure time) της ΔΕΠ1 είναι στις 17:30 (EET) ενώ τα αποτελέσματα δημοσιεύονται 45 λεπτά αργότερα. Δεδομένων των υποχρεώσεων των Παρόχων Υπηρεσιών Εξισορρόπησης μονάδων φ.α. σε σχέση με τις προθεσμίες που αφορούν τις Αγορές Αερίου, πιστεύουμε ότι τόσο το παραπάνω gate όσο και γενικότερα το χρονοδιάγραμμα λειτουργίας των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να εναρμονιστεί με το αντίστοιχο του Αερίου. Συγκεκριμένα, η προθεσμία για τη δέσμευση προημερήσιας δυναμικότητας μεταφοράς Φ.Α. σε δύο από τα τρία Σημεία Εισόδου της χώρας, ήτοι στο Σημείο Διασύνδεσης «ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟ» (διασύνδεση Ελλάδα-Βουλγαρίας) και στο Σημείο Διασύνδεσης «ΚΗΠΟΙ» (διασύνδεση Ελλάδα-Τουρκίας) είναι στις 18:00 της ημέρας που προηγείται της ημέρας παράδοσης (D-1). Σημειώνεται ότι η δραστηριότητα των Παρόχων Υπηρεσιών Εξισορρόπησης μονάδων φ.α σε αυτά τα Σημεία είναι αρκετά υψηλή καθώς οι εισαγωγές από αυτά τα Σημεία κάλυψαν το 45 % των αναγκών της ελληνικής αγοράς Φ.Α. το 2019 και το 36 % για το πρώτο εξάμηνο του 2020. Συνεπώς θεωρούμε ότι τα αποτελέσματα της ΔΕΠ1 θα πρέπει να δημοσιεύονται εύλογο χρόνο πριν την παραπάνω προθεσμία δέσμευσης δυναμικότητας.

3) Ελλείψεις στα Αποτελέσματα Δημοσίευσης:

- i. Το αρχείο αποτελεσμάτων της DAM δεν περιλαμβάνει την καμπύλη bid/ask των προσφορών, κάτι που είναι συμβατική υποχρέωση βάση του Κανονισμού του EXE (άρθρο 4.7.3).
- ii. Επίσης είναι σημαντικό να διατηρηθεί η δημοσίευση του ημερήσιου αρχείου SystemRealizationSCADA που περιέχεται στην ενότητα «Φόρτιση Μονάδων και Φορτία Συστήματος», καθώς αποτελεί το μοναδικό αρχείο που δύναται να παρέχει με ελάχιστη καθυστέρηση πραγματικά -non verified- στοιχεία για την αγορά (φορτίο ζήτησης -παραγωγή μονάδων -διασυνδέσεις-Υ/Η-ΑΠΕ συστήματος). Για αυτό το λόγο και πιστεύουμε ότι η Ρυθμιστική Αρχή πρέπει να διασφαλίσει τη συνέχιση της δημοσίευσης αυτού του αρχείου και μετά την έναρξη λειτουργίας των νέων αγορών ηλεκτρισμού. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι με την εκκίνηση του target model ο ΑΔΜΗΕ θα προβλέπει τη συνολική ζήτηση (χωρίς να αφαιρεί αλγεβρικά την παραγωγή ΑΠΕ του δικτύου), οπότε είναι ουσιαστικό για τους Συμμετέχοντες στην αγορά να γνωρίζουν την πραγματική κατανάλωση της ΥΤ έτσι ώστε να γίνεται δυνατός ο προσδιορισμός της ζήτησης του δικτύου (MT-XT). Το τελευταίο στοιχείο είναι ουσιώδες ιδίως για τους Προμηθευτές έτσι ώστε να μπορούν με ορθό τρόπο να υποβάλλουν τις προσφορές τους στην Προημερήσια Αγορά.
- iii. Ο ΕΣΑΗ πιστεύει ότι θα λειτουργήσει θετικά ως προς τη διαφάνεια και την αύξηση του ανταγωνισμού στην αγορά ηλεκτρισμού και η ένταξη, στα αποτελέσματα της αγοράς που δημοσιεύει το EXE, της πληροφορίας της οντότητας (μονάδας, διασύνδεσης, κλπ) που

καθορίζει κάθε ώρα την Τιμή Εκκαθάρισης της Αγοράς τροποποιώντας αντίστοιχα τον κανονισμό λειτουργίας του ΕΧΕ.

Β. Αξιολόγηση της μέχρι σήμερα ποιότητας των αποτελεσμάτων της περιόδου του dry run και, ιδίως, το βαθμό που αυτά επιτρέπουν την διαμόρφωση ενημερωμένης επιχειρηματικής στρατηγικής κατά την έναρξη λειτουργίας των νέων αγορών.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα σχετικά με την εκκίνηση των αγορών στις 17.09.2020 (όπως ορίζεται από την υφιστάμενη Υπουργική Απόφαση) είναι ακριβώς η απουσία αξιόπιστων αποτελεσμάτων κατά την περίοδο διενέργειας δοκιμών για την Αγορά Εξισορρόπησης. Όμως κάθε αγορά πρέπει να παράγει ένα οικονομικό αποτέλεσμα από τη λειτουργία της. Συνεπώς είναι αδύνατη η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της περιόδου των dry run αν

(α) δεν παρέχονται αξιόπιστα αποτελέσματα της εκκαθάρισής της και

(β) δεν έχει καθοριστεί πλήρως το πλαίσιο που τα προσδιορίζει (**ρυθμιστικά blocking point**).

Στη συνάντηση της 28.08.2020 ο ΑΔΜΗΕ μίλησε για τεχνική ετοιμότητα και διαβεβαίωσε την Πολιτεία ότι δε θα υπάρχει κίνδυνος μη κάλυψης της επάρκειας της χώρας.. Παρόλα αυτά το ζητούμενο από όλη αυτή την πολύχρονη προσπάθεια για τη λειτουργία των νέων αγορών ηλεκτρισμού δεν είναι απλά να διασφαλιστεί η επάρκεια ηλεκτρικής ενέργειας και ισχύος για τη χώρα μας. Το ζητούμενο είναι παράλληλα με την επάρκεια να δημιουργηθούν οι ανοικτές, ανταγωνιστικές και διασυνδεδεμένες αγορές οι οποίες και θα συμβάλουν στους βασικούς ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή ακριβώς τη λειτουργία των αγορών προφανώς και δεν μπορεί να εγγυηθεί ο Διαχειριστής όταν τα dry-run δεν έχουν παραγάγει τα οικονομικά σήματα που θα επιτρέψουν να αξιολογηθεί η δοκιμαστική περίοδος των νέων αγορών.

Επιπλέον, η ενδεχόμενη αποτυχία της Αγοράς Εξισορρόπησης να παραγάγει εύλογα οικονομικά αποτελέσματα, που αντανakλούν την αξία του αγαθού του ηλεκτρισμού σε πραγματικό χρόνο, θα σημαίνει ότι συμβατικοί παραγωγοί και ΑΠΕ θα αναζητήσουν υψηλότερες τιμές στην Προημερήσια Αγορά ώστε να καλύψουν τα κόστη τους. Έτσι όμως η τιμή της Προημερήσιας Αγοράς δεν θα μειωθεί μετά την εφαρμογή του target model και η Ελλάδα θα συνεχίσει να εισάγει μεγάλες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας -αντί να καταστεί μεσοπρόθεσμα χώρα εξαγωγής ηλεκτρικής ενέργειας-, αφήνοντας αναξιοποίητα κεφάλαια που έχουν επενδυθεί στη χώρα και επιβαρύνοντας το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Οι ανοικτές και ανταγωνιστικές αγορές προϋποθέτουν σαφές και καθορισμένο πλαίσιο. Σήμερα υπάρχουν ακόμα σημαντικές εκκρεμότητες όσον αφορά πληθώρα ρυθμιστικών αποφάσεων, χωρίς τις οποίες είναι αδύνατο να διαμορφωθεί επιχειρηματική στρατηγική συμμετοχής στις νέες αγορές ηλεκτρισμού. Παραθέτουμε ακολούθως τις πιο σημαντικές εξ' αυτών :

1) (ρυθμιστικό blocking point) Διαμόρφωση της αντικειμενικής συνάρτησης της ΔΕΠ:

Καταρχάς νοιώθουμε απόλυτα αιφνιδιασμένοι όταν με ανακοίνωση του ο ΑΔΜΗΕ εντός του Αυγούστου -μόλις μερικές εβδομάδες πριν τη λειτουργία των νέων αγορών- ενημερώνει επί της πρόθεσής του για αλλαγή του αλγόριθμου διαμόρφωσης των τιμών στην Αγορά Εξισορρόπησης. Η δε απάντηση του Διαχειριστή -στη συνάντηση της Παρασκευής- ότι αυτό είχε ήδη προβλεφθεί από τον Κανονισμό Αγοράς Εξισορρόπησης στην πιο πρόσφατη έγκριση αυτού (ΦΕΚ Β' 2757/07.07.2020) όταν η εν λόγω προσθήκη δεν είχε αποτελέσει αντικείμενο της δημόσιας διαβούλευσης που οδήγησε στην εν λόγω εγκριτική απόφαση δεν κρίνεται επαρκής. Επιπλέον η εν λόγω πρόταση τροποποίησης της Τεχνικής Απόφασης αντίκειται στο ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα, το Άρθρο 29 Παρ. 1 του Κανονισμού 2017/2195/ΕΕ ρητά αναφέρει ότι κάθε Διαχειριστής Συστήματος «χρησιμοποιεί οικονομικά αποδοτικές προσφορές ενέργειας εξισορρόπησης που είναι διαθέσιμες για παράδοση στην περιοχή ελέγχου του, με βάση κοινούς καταλόγους αξιολογικής κατάταξης ή ένα άλλο μοντέλο που καθορίζεται με την πρόταση όλων των ΔΣΜ σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 5». Η πρόταση όλων των ΔΣΜ, όπως αυτή εγκρίθηκε από τον ACER τον Ιανουάριο 2020, δεν προβλέπει κάποιο άλλο μοντέλο.

Πέραν όλων των άλλων ρυθμιστικών και κανονιστικών προβλημάτων η αυθαίρετη τροποποίηση, που προτείνει ο ΑΔΜΗΕ, του προβλήματος βελτιστοποίησης -από τη λύση του οποίου και προκύπτουν οι τιμές στην Αγορά Εξισορρόπησης- εγείρει πολύ σημαντικά ερωτήματα επιστημονικής φύσης και συγκεκριμένα μαθηματικής και οικονομικής ορθότητας. Και αυτό διότι σε μία μεταβλητή απόφασης (Ισχύς Εξισορρόπησης) αντιστοιχίζονται δύο παράμετροι κόστους (η αντίστοιχη προσφορά σε ευρώ ανά MW του Συμμετέχοντα αλλά και η τεχνητή παράμετρος κόστους που εισηγείται ο ΑΔΜΗΕ). Αυτό όμως έρχεται σε αντίθεση με τη βασική αρχή των ανταγωνιστικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή για κάθε ξεχωριστό μέγεθος, αγαθό ή υπηρεσία που προσφέρεται από έναν Συμμετέχοντα να υπάρχει μία και μόνο οικονομική προσφορά τιμής, σχηματίζοντας ένα ζεύγος ποσότητας-τιμής, και η τιμή αυτή να βρίσκεται στη δική του και μόνο ευχέρεια απόφασης χωρίς παρεμβολή κανενός τρίτου.

Πρέπει επίσης να υπογραμμισθεί ότι η εισαγωγή όρων όπως το «αναμενόμενο κόστος» παραγωγής/παροχής ενός αγαθού/υπηρεσίας απαιτεί πολύ διαφορετική υλοποίηση του μαθηματικού αλγόριθμου βελτιστοποίησης και ουσιαστικά θεμελιώνει την ανάγκη ενός στοχαστικού μοντέλου έναντι του παρόντος ντετερμινιστικού, ενώ σε καμία περίπτωση δεν υλοποιείται με μια απλοϊκή και αυθαίρετη εισαγωγή γραμμικών όρων στην αντικειμενική συνάρτηση χωρίς καμία επιστημονική τεκμηρίωση¹. Συνεπώς, η προτεινόμενη τροποποίηση εισάγει θεμελιώδη στρέβλωση στη διαμόρφωση των τιμών και την εκκαθάριση της αγοράς και

¹ Ιδιαίτερα ως προς τη μεθοδολογία εκτίμησης των συντελεστών / βαρών που εισάγονται, καθώς δεν παρατίθενται καθόλου σχετικά δεδομένα ή υποθέσεις, αλλά και ως την επιλεκτική και στρεβλή θεώρηση - ποινολόγηση μόνον του τελευταίου βήματος της Προσφοράς Ενέργειας Εξισορρόπησης

πλήττει άμεσα και ευθέως τα βασικά χαρακτηριστικά μιας ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

2) (ρυθμιστικό blocking point) Διαμόρφωση του μηχανισμού παρακολούθησης των αγορών:

Όπως είναι γνωστό, στην παρούσα μορφή της αγοράς (mandatory pool) το μοναδικό διαθέσιμο εργαλείο για την αποτροπή των αντί-ανταγωνιστικών συμπεριφορών είναι ο κανόνας του Ελάχιστου Μεταβλητού Κόστους. Οι Κανονισμοί των νέων αγορών δεν περιλαμβάνουν αυτόν τον κανόνα -σε συμμόρφωση και με τον νέο Ευρωπαϊκό Κανονισμό 2019/943. Όλο το βάρος λοιπόν για την εξασφάλιση του ανοικτού και ανταγωνιστικού χαρακτήρα των αγορών πέφτει στη συστηματική παρακολούθηση της αγοράς από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, με τη συνεπικουρία του Χρηματιστηρίου Ενέργειας και του Λειτουργού της Αγοράς Εξισορρόπησης, έτσι ώστε να αποτραπεί η εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης και η συστηματική πώληση κάτω του κόστους.

Η θέσπιση αυστηρών μηχανισμών παρακολούθησης των αγορών από τη ΡΑΕ με την ταυτόχρονη καθημερινή εφαρμογή αυτών από τις αρμόδιες διευθύνσεις του ΕΧΕ και του ΑΔΜΗΕ δεν είναι μόνο υποχρέωση της χώρας απορρέουσα από τον Κανονισμό REMIT, αλλά και ο μόνος τρόπος προκειμένου οι νέες αγορές να επιτύχουν το στόχο τους για προσφορά επαρκούς, ανταγωνιστικής και περιβαλλοντικά βιώσιμης ενέργειας. Οι ίδιες αυτές αγορές δεν θα μπορούν επίσης να προσφέρουν στους Συμμετέχοντες (καταναλωτές, παραγωγούς, κλπ) τα απαιτούμενα εργαλεία διαχείρισης κινδύνου. Για αυτόν τον λόγο ο Σύνδεσμός μας ζητεί από τη ΡΑΕ να καθορίσει με απόφασή της σχετικά guidelines για την εφαρμογή του market monitoring, εισάγοντας και μεταβατικές διατάξεις που θα διατηρούν την υποβολή στοιχείων Μεταβλητού Κόστους, ΥΗΣ κλπ ώστε να είναι δυνατή η συνέχιση έκδοσης σχετικών αναφορών.

3) (ρυθμιστικό blocking point) Συμπλήρωση του Κανονιστικού Πλαισίου:

Η ΡΑΕ θα πρέπει, στο πλαίσιο των πολλαπλών Δημόσιων Διαβουλεύσεων που έχουν διενεργηθεί το τελευταίο χρονικό διάστημα, να δημοσιεύσει τις απαντήσεις του Διαχειριστή, του ΕΧΕ και της EnexClear στα σχόλια των Συμμετεχόντων με στόχο τη διαφάνεια και την κατανόηση των τελικών κανονιστικών κειμένων.

Σύμφωνα με την προγενέστερη Υπουργική Απόφαση του Ιανουαρίου 2020 για το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των νέων αγορών, είχε διατυπωθεί η υποχρέωση ολοκλήρωσης και υποβολής προς τη ΡΑΕ όλων των εισηγήσεων επί των Κανονισμών, Κωδίκων, Εγχειριδίων, μεθοδολογιών, καθώς και των τεχνικών αποφάσεων προς τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας έως την **31.01.2020**. Εξάιρεση από την ως άνω ημερομηνία είχε πάρει (α) ο Κώδικας ΕΣΜΗΕ (έως **15.02.2020**) ο οποίος βρίσκεται ακόμα σε διαβούλευση (η οποία πήρε παράταση έως **07.09.2020**) και (β) ο Κανονισμός Αγοράς Εξισορρόπησης (έως **31.03.2020**) σε σχέση με τα θέματα της Εκκαθάρισης της Αγοράς λόγω της συμφωνίας του ΑΔΜΗΕ με την EnexClear (η έγκριση της συμφωνίας δημοσιεύτηκε **20.07.2020** και ακόμα δεν έχουν βγει όλες οι Τεχνικές Αποφάσεις). Αυτή η Υπουργική Απόφαση προέβλεπε τουλάχιστον 3 μήνες για την ολοκλήρωση

του κανονιστικού πλαισίου πριν την έναρξη των αγορών. Σήμερα όμως βλέπουμε έκδοση των αποφάσεων και διαβουλεύσεις μέσα στον Αύγουστο ενώ πιθανόν κάποιες αποφάσεις να μην έχουν εκδοθεί πριν την έναρξη των αγορών. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι:

Το ΕΧΕ πρέπει να δημοσιεύσει τα εξής ρυθμιστικά κείμενα:

- i. Κανονισμός Λειτουργίας της Αγοράς Επόμενης Ημέρας και Ενδοημερήσιας Αγοράς.
- ii. Μεθοδολογία εφαρμογής κανόνων αποδοχής Εντολών Αγοράς/Πώλησης με αλληλένδετη τιμή στην Αγορά Επόμενης Ημέρας και στην Ενδοημερήσια Αγοράς.

Ο ΑΔΜΗΕ πρέπει να δημοσιεύσει τα εξής ρυθμιστικά κείμενα:

- i. Κώδικας Διαχείρισης του Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΚΔΕΣΜΗΕ)
- ii. Κανονισμός Αγοράς Εξισορρόπησης
- iii. Μεθοδολογία Καθορισμού Ζωνικών / Συστημικών Αναγκών Ισχύος Εξισορρόπησης
- iv. Τεχνική Απόφαση Εντολές Κατανομής
- v. Τεχνική Απόφαση Χειροκίνητη ΕΑΣ
- vi. Τεχνική Απόφαση Αυτόματα ΕΑΣ
- vii. Τεχνική Απόφαση Εκκαθάριση Αγοράς Εξισορρόπησης
- viii. Τεχνική Απόφαση Διαδικασίας Ενοποιημένου Προγραμματισμού
- ix. Εγγυήσεις για ΑΔΜΗΕ

Ο ΔΑΠΕΕΠ πρέπει να δημοσιεύσει τα εξής ρυθμιστικά κείμενα:

- i. Κώδικας του Διαχειριστή των ΑΠΕ και των Εγγυήσεων Προέλευσης (ΚΔΑΠΕΕΠ), ειδικότερα τη μεθοδολογία υπολογισμού του Μεταβατικού Μηχανισμού Βέλτιστης Ακρίβειας Πρόβλεψης (ΜΜΒΑΠ), καθώς και τα σχετικά με τον υπολογισμό της Ειδικής Τιμής Αγοράς (Ε.Τ.Α.) βάσει της ανάγκης επικαιροποίησης της Υ.Α ΠΕΗΛ/Α/Φ1/οικ.187480 (ΦΕΚ Β' 3955/2016).

Συμβάλλοντας στην κοινή προσπάθεια για ταχεία αλλά σωστή έναρξη των νέων Αγορών, προτείνουμε να μην απαιτηθούν τρεις μήνες μεταξύ της ολοκλήρωσης του κανονιστικού πλαισίου και της έναρξης των αγορών, αλλά οπωσδήποτε είναι απαραίτητο ένα διάστημα τεσσάρων (4) εβδομάδων με λυμένες όλες τις εκκρεμότητες που αναδείξαμε στα Συστήματα των ΕΧΕ και ΑΔΜΗΕ και ασφαλώς της ύπαρξης του Market Monitoring Tool ώστε να επιτευχθεί ο ελάχιστος ικανοποιητικός έλεγχος των πληροφοριακών συστημάτων των εταιριών και η κατάστρωση των στρατηγικών αναφορικά με την υποβολή των προσφορών τους.

Γ. Εκτίμηση για το κατά πόσο το εναπομείναν χρονικό διάστημα έως την ολοκλήρωση της περιόδου του *dry run* (μετά και την παράταση που χορηγήθηκε έως την 7.9.2020) κρίνεται επαρκές για την αντιμετώπιση τυχόν ελλείψεων (κατά τα ανωτέρω υπό α και β) και κατόπιν αυτής για την ουσιαστική συμμετοχή στις νέες αγορές.

Από όλα όσα προαναφέραμε, καθίσταται σαφές ότι το χρονικό διάστημα έως τις 17 Σεπτεμβρίου σε καμία περίπτωση δεν επαρκεί για την επίλυση των πολλών και σοβαρών εκκρεμοτήτων στην αγορά. Ως εκ τούτου πιστεύουμε ότι:

- i. **Όλες** οι κανονιστικές και τεχνικές εκκρεμότητες θα πρέπει να κλείσουν εντός των επόμενων εβδομάδων .
- ii. Μετά την ολοκλήρωση του (i) θα χρειαστούν ακόμα τέσσερις εβδομάδες για πλήρη δοκιμαστική λειτουργία (dry-run).

Ελπίζοντας σε μια άμεση ανταπόκριση σε όλα αυτά τα θέματα τόσο από την πλευρά του Υπουργείου όσο και από τη μεριά της Ρυθμιστικής Αρχής και των λειτουργών των νέων αγορών,

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση χρειάζεται

Με εκτίμηση

Γιώργος Στάμτσος

Γενικός Διευθυντής